Ч. 229. Пятниця 11 (24) жовтня 1902. Рік XII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 13.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окремо жадане за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостwах на провінциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодинокe число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с

Вісти політичні.

З Ради державної. — Зворот в хорватскій пресі супротив Сербів. — Замах на президента Любета.

Вчерашне засіданє палати послів пригадало знову давні бурливі сцени віденьского парляменту. Сим разом викликали їх т. зв. Всенїмцї, а безпосередну причину подали до них промова пос. Дика і спростованє пос. Сеґналя. Пос. Груби поставив був пильне внесенє в справі кваліфікациї урядників на Шлеску, а оногди пос. Гофман (Всенїмець) зажадав відкиненя сего внесеня, доказуючи, шо правительство підпирає на Шлеску Чехів і Поляків, та сказав притім, що годі вірити в безсторонність пос. Грубого, котрий сам єсть судиєю. По сїм забрав слово пос. Д и к і тепер зробила ся в палаті перша авантура. Дикови перерівають заедно посли Ельдерш, Фресль і другі посли а відтак прийшло до суперечки межи пос. Фреслем а Бжезновским. Дик підпирав внесенє пос. Грубого. По замкненю дискусиї промавляли ґенеральні бесїдники Дашиньский (за) і Ліндиер (против), а опісля прийшло до фактичних спростовань. Коли відозвав ся пос. Сеґналь і зачав говорити по чески, зробив ся страшний крик. Пос. Ґлекнер відозвав ся: Сакрамент! То скотина не простує але виголошує формальну бесіду! Бернер: А то проклята банда! Кайзер: Чеські комедиянти! Шенерер: Лишіть ся дома, коли хочете говорити по чески! (До віцепрез. Кайзера:) Що то має значити?... Годі тут описувати цїлу бурливу сцену; досить хиба сказати, що кидали такими словами: Ви вячеславскі вуши (Wenzelläuse!) Ви палії (Schwefelbande) і т. п.

Вскорі по погромі в Загребі, многі визначні політичні діячі Хорватиї оцїнили цїлу вагу обид і кривд зроблених Сербам зі сторони Хорватів і заговорили про поєднанє та почали в тім напрямі ділати. Хорватска ґазета Narodne Novine, орґан народної партиї, напечатала горячу статю в тім дусї. Статя написана провідником партиї Томашевичем і Шумавичем, котрі доказували, що народна партия повинна ділати в користь примиреня і союза Сербів і Хорватів і в тій цїли сама партия повинна дати почин. Недавно відбули ся збори членів тої партиї, в котрих взяло участь богато сторонників сербско-хорватского союза. Між иншими був там і хорватский міністер в угорскім кабінетї. По промовах кількох бесїдників принято резолюцию, в котрій висказує ся найглубший жаль з причини погрому Сербів та осуджує ся остро виновників демонстрациї і уличних розрухів. Народна партия нїколи більше не буде стати по сторонї ворогів Сербів. Противно, она всїми способами буде старати ся, щоби пошкодовані в часї розрухів Серби одержали винагороду за шкоду. Народна партия стане по сторонї Сербів в хорватскім соймі, коли прийде справа відшкодованя потерпівших. Відтак в резолюциї висказує ся подяка банови Куен-Гедерваріому, що зумів завести лад. Вкінци заявляє ся в резолюциї, що народна партия надїє ся, що в інтересї Сербів і Хорватів будуть всї енерґічно працювати, аби як найскорше забули ся соромні загребскі подїї.

З Парижа принесли нинїшні телєґрами сензацийну вість, немов би на президента француского републики довершено замах. Именно пише Figaro: Вчера рано пробував один анархіст уоружений в штилєт і револьвер дістати ся до огорода елизейскої палати. В хвили, коли вже був на паркані, арештувала его полїция. Ту вість подає за Figaro-м телєґрафічна аґенция Гаваса, але з великим застереженем. Пізнїйша телєґрама доносить, що дирекция полїциї не привязує нїякої ваги до увязненя того чоловіка. Він не міг мати злих намірів, бо була вже 7-ма година рано і саме коло него стояла варта. — Инші знов телєґрами доносять, що арештований єсть божевільним. Недавно мав той чоловік вийти із шпиталю, де лїчив ся в наслідок невдалого замаху на власне житє. В хвили арештованя не ставив нїякого опору і дав ся спокійно завести на полїцию.

8)

ПОДОРОЖ по СИЦИЛІЇ.

(Після Тайнерта, Шинера, Брокка і др. зладив К. Вербин.)

(Дальше.)

До девять днів — розповідає Сільвестрі дальше — утворила ся нова гора, на 140 метрів висока, а сподом в обємі на півтора кільометра велика. Рівночасно з долїшного кінця головної розколини зачала випливати лява у великій скількости, а при тім земля заедно трясла ся і чути було такий підземний гук, що его можна порівнати лиш зі стрілянєм батерії пушок величезного калїбру. Зразу виливала лява через кілька годин неправильно, бо в земли було множество ям і розколин; але пізнїйше поробили ся ніби озера тої ляви, отверті на полудне, при сподї згаданої гори, і звідтам плили вже струї ляви зі скоростию по 40 до 60 метрів на минуту, зразу окремо, аж пізнїйше на долинї злили ся в одну велику струю, котра заливала ями і ровини та долинки а місцями творила ніби огненні водоспади. Такий один водоспад, на 15 метрів глубокий, зробив ся був понизше гори Пінітелльо. Дня 20 мая одна така струя, 2 кільометри довга, досягнула була першу управлену сторону, гай молодих каштанів коло гори Ґвардіоля і спалила его зовсїм. Дня 22 мая плили струя ляви на 12 метрів груба а з переду на 1 кільометр широка, зі скоростию 5 до 40 метрів на годину, а дня 24 мая розділила ся на три розтоки. Одна пустилась до громади Бельпассо і наробила там страшенної шкоди, заливши засіяні поля, сади і виноградники, а друга поплила до громади Педара. Наконець трета, що представляла головну струю, пустилась простісенько на Нікольозі, котре тепер було дуже загрожене.

На гостинци з Катанії до Нікольозі, приступнім поки-що для кождого, зібрало ся було множество цікавих, що хотіли видїти се страшне зявище; попріїздили возами і верхом та поприходили пішки до Нікольозі, підчас коли жителї місточка зі страхом втікали зі своїх домів перед грозячою небезпечностию. Годі описати той заколот, який тут зробив ся. Одні з цікавости ішли дивити ся на рідке зявище, другі з розпукою просили о поміч, а всї улицї були набиті возами, ослами та мулами, що несли постіль, всіляку знадобу і куфри, а рівночасно проворні шинкарі на цїлій дорозі продавали вино. А то все діяло ся в хвили, коли власти при помочи войска, карабінієрів (жандармериї) старали ся з напруженем всїх сил удержати порядок, і бодай найбіднїйшим роздати хлїб та деяку поживу. Рівночасно серед звуку дзвонів зібрали ся вірні, і по побожній промові архиепископа катаньскої дієцезиї, пустилась з духовеньством довга процесия, котрої участники несли образи і мощі сьвятих патронів місточка Нікольозі і сусїдних сїл. Сьпіваючи голосно, вийшла процесия за місто, щоби о скілько можна підійти до ляви з переду, і там повтикали люди в землю жердки украшені цьвітами та образами сьвятих. Але огненна струя, що виглядала з близька мов би вандруюча гора огню, спалила незадовго ту слабу запору.

Почавши від 19 мая аж до ночи з 25 і 26 мая, був вибух найсильнїйший як що до усипуваня кратеру, так і що до випливу ляви. З огненних челюстий добувала ся маса, котру оцїняють на 40 до 60 гранних метрів на секунду. Долїшний конець ляви підходив щораз близше до Нікольозі. Тота розтока, що грозила громадї Подара, сперла ся, але за то сунулась більше тота, що пустилась була на Бельпассо.

Дня 26 мая дійшла лява до гори Фузаро. Передна еї сторона розплила ся в два боки: на захід до Монте Россі і на всхід до горба, званого делї Альтареллї. Той горб лежить на півтора кільометра далеко на північ від Нікольозі, і звідтам іде простісенько до міста широка спадиста дорога. Там в малій каплици уставлено статуї і мощі сьвятих, щоби відвернути від міста страшну небезпечність. Туди ходили також процесиї, а дня 23 мая занесено до тої каплички із соборної церкви в Катанії вельон сьв. Аґати, бо люди пригадали собі, що той вельон в 1669 роцї показав чудо, коли то

Новинки.

Львів дня 23-го жовтня 1902.

— **Преосв. епископ Константин Чехович** виїхав до Риму дня 20 н. ст. жовтня в товаристві Впр. о. Вас. Левицкого, прокуратора рускої церкви в Римі і свого секретаря Всч. о. Ем. Погорецкого.

— **З станиславівскої епархії.** Консистория віднесла ся до Намістництва о назначене дотациї для прив. сотрудників в Тисьменичанах, Космачи, Ромашівцї, Худинківцях і Беремянах. — Намістництво признало дотацию для приватних сотрудників в Копилівцях і в Сковятинї. — Увільнений від конкурсового іспиту о. Ром. Фіцалович із Швейкова, від сотрудництва в Чернівцях о. Дм. Добротвір, о. Влад. Смулка в Іванівцї, а від завідательства в Винограді о. Щ. Песцьоровский. — Введені в сотрудництва оо.: Т. Двулїт яко II. і Ярослав Левицкий яко III. сотрудник в Чернівцях, а Евг. Дуткевич яко завідатель в Іванівцї. О Йос. Бурчиньскому дозволено відрочити свою інституцию на Саджавку до 24 марта 1903. — О. Вал. Луговий одержав чотиротижневу відпустку для поратованя здоровля. — Конкурс на посаду катихита в Надвірній розписано з речинцем до 31 жовтня, а на 5 богослужебних фундаций бл. п. Григория Шашкевича до 20 падолиста. — В дім пресвітерияльний в цїли рукоположеня приняті укінчені богослови: Пант. Городецкий (безжен.), Теод. Кархут. Вал. Луговий і Ілия Чорнодоля. — Конкурсовий іспит відбуде ся в днях 25 до 28 падолиста. — На конкурс розписана парохія Вижниця, сучавского дек., з речинцем до 31 грудня. — На парохію Виноград, жуківского дек., інститував ся о. Конст. Цїсик. — До канонїчної інституциї на Вашківцї. черновецкого дек., інститував ся о. Іван Лушпиньский. — Резиґнували з наданих презент reg. coll. оо.: А. Стотанчик з Ланчина і Ів. Ганкевич з Ключева великого.

— **Видїл бурси ім. св. Онуфрія в Ярославі** уряджує дня 11 н. ст. падолиста 1902 „Вечерок з танцями“ в великій сали „Сокола“ на дохід тої-же бурси. Запрошеня в тих днях висилають ся, а хто би не одержав, зволить зголосити ся до видїлу.

— **Письменні іспити** (клявзурові) кандидатів середних шкіл відбудутя ся перед львівскою екзаминацийною комісиєю в днях 13 і 14 падолиста, а 17 розпічнуть ся устні. Кандидати, що наміряють в тім речинци приступити до іспитів, мають повідомити о тім дирекцию комісиї найдальше до 6 падолиста.

— **Товариство „Руска Охоронка“** у Львові уряджує в неділю дня 26 с. м. точно о 4 годинї по полудни в комнатах „Рускої Бесїди“ забаву для малих дїтий, включно до 12 лїт віку. Комітет подбає, щоб маленькі гості бавились добре, тому уложив для них таку програму: 1) Дїточі гри при фортепянї; 2) Образи маґічні; 3) Фантова льотерия з запорукою, що кождий малий гість виграє якусь річ; 4) Добірний буфет для покріпленя сил. — Вступ від дитини 30 сот., від старших 50 сот. Дохід призначуєть ся на закупно теплої одежі для бідних дїтий, що за-для браку єї не можуть ходити до захоронки. Товариство просить о численну участь.

— **Перші загальні збори** філїї львівского тов. ґімн. „Сокіл“ в Перемишли відбудуть ся в суботу дня 26 жовтня с. р. о годинї 6-ій вечером в комнатах „Рускої Бесїди“ в Перемишли. Порядок зборів: вибір старшини філїї і внесеня та інтерпеляциї членів. — *А. Будзиновский*, голова. *Денис Кучика*, справник.

— **Нове банкротство.** Споживкова спілка урядників, основана перед півтора роком, котра мала свій склеп при ул. Баторого, ухвалила на вчерашних загальних зборах лїквідацию. Предсїдателем на сім засїданю був радник Лучкевич. Ситуация представляє ся так: Спілка має 290 членів з удїлами в загальній сумі 25.920 кор. Сума та єсть длятого так велика, що до спілки приступив п. Ядь з удїлом 20.000 кор. Довги виносять 18.000 кор., а на то єсть покрите в товарах 18.859 кор. Позаяк показав ся брак готівки. а вірителї поробили кроки судові і склеп спілки зафантовано разом зі всїма товарами, то після звіту комісиї треба би приступити або до санациї, до котрої треба би великого капіталу або до лїквідациї. Що до причин, які спонукали упадок споживкової спілки. наводить комісия цїлий їх ряд. а іменно: господарка вела ся без пляну, адмінїстрация коштувала дуже богато, бо забирала 76 процент фонду оборотового і т.д. Важною причиною упадку був нещасливий вибір льокалю в новім вогкім будинку і упадок буфету, котрий з початку був головним жерелом доходу. Позаяк на вчерашнім засїданю не було комплету, то ухвалено скликати другі загальні збори і поставити внесене на лїквідацию.

— **Митрополитом в Чернівцях** іменований архімандрит і дотеперішний адмінїстратор православної архієпархії на Буковинї еп. др. Володимир Репта.

— **Пращанє проф. дра Тадея Пилята**, теперішного заступника Маршалка краєвого, відбуло ся вчера в авли унїверситету в присутности професорів і академічної молодїжи. Іменем сенату промовив ректор Охенковский, висказуючи жаль з причини уступленя так визначної сили з унїверситету і желаючи дотеперішному товаришеви, аби на новім поли своєї дїяльности зазнав поводженя. Відтак промавляли ще декан видїлу правничого проф. Янович і академик Ремизовский. Проф. Пилят дякував сердечно всїм присутним за зготовлене для него торжество.

† **О. Свєжи**, звістний із своєї дїяльности польский посол до сойму і до ради державної із Шлезка, помер вчера в Тїшинї скоропостижно на удар серця в 53-ім роцї житя.

— **Про страшну катастрофу** доносять з Дїнабурґа в Росиї. В ночи на день 21 с. м. якийсь злочинець повідшрубував шини коло Дїнабурґа, на шляху зелїзницї, що іде з Варшави до Петербурга, і то в такім місци, де зелїзниця робить сильний закрут. В кілька годин опісля над'їхав поспішний поїзд з Варшави з повним розгоном, і льокомотива вискочила із шин, покотила ся в долину по високім насипі та потягнула ще кілька возів за собою. Зробило ся страшне нещастє. Серед темноти не було видко нїчого, лиш чути було стони та зойки поранених. Кілько людий згинуло в сій катастрофі, поки-що не знати; звістно лиш то, що один кондуктор забитий а богато пасажирів покалїчених.

— **Полїция у війнї зі злодїями.** Агент полїцийний Пелещук арештував вчера нотованого злодія Івана Тарана, яко підозріного о покалїчене вахмайстра Фанґа. Рівночасно

лява плила в ту саму сторону, і оминула Катанію та під єї мурами впала до моря.

В ночи з 26 на 27 мая показало ся, що вибух ослабає. З кратеру не викидало вже так сильно та й підземний гук був значно слабший, воздух став спокійнїйший, а на спадах Етни зробило ся дуже парно. Лява облила цїлий горб з капличкою, але саму капличку оминула. Перепуджені люди видїли в тім чудо і знак, що цїлому місту не стане ся нїчого. Але струя ляви, що переплила малу запору по за горбом, плила тепер з тим більшою скоростию до Нікольозі. Дня 27 перед полуднем зробила она за 5 годин 100 метрів і була тепер ще лиш на 1400 метрів віддалена від домів в місті. Положенє стало грізне а навіть спокійнїйша часть жителів міста рішила ся втїкати. Для властий настав тимчасом новий клопіт а то многі цистерни в місті наповнені водою.

Підчас вибуху 17 падолиста в 1843 р. стало ся було так, що лява впала була до цистерн з водою і настав страшний вибух пари, від котрого згинуло богато людий. Власти старали ся тепер при помочи сторожий пожарних з Катанії і Мессини випомповати воду з цистерн: але робота була незвичайно трудна, бо в місті було не менше лиш 500 цистерн а між тими деякі навіть дуже глубокі, так, що наконець треба було дати спокій цїлій тій роботї. Внаслїдок того треба було рішити ся опорожнити місто зовсїм і поставити кордон войсковий на один кільометер далеко, щоби тим способом не пустити нїкого і уникнути такого нещастя як в 1843 р.

Дня 30 мая була струя ляви вже лиш на 500 метрів далеко від Нікольозі. Тогди префект з Катанії видав приказ, що до 12 години в полудне дня 31 мая мусять всї люди вийти з міста і від тої пори буде оно замкнене кордоном. Найбіднїйші люди в місті і ті, котрим жаль було покидати рідне місто, старці і калїки, почали тогди з плачем виносити ся з міста, забираючи з собою, що хто мав і міг, забирано навіть двері і вікна, всїляке зелїзє і взагалї все, що для когось мало якусь вартість. Хоч при тій роботї помагало войско і молоді охотники з Катанії і сусїдних місцевостий, ішла она пиняво, а то длятого, що безустанно сипало попелом і піском, від котрого так було темно, що ледви ще можна було щось видїти. Недужих завезли до шпиталю в Катанії. Знайшли ся такі добрі сини, що випросили собі ту ласку, щоби їм вільно було відкопати тїла своїх родичів та похоронити деинде на сьвятій земли.

Дня 31 мая лишило ся ще кілька годин надії перед назначеним часом опорожненя міста. Але безнастанний вибух в ночи і з рана був знаком, що лява не перестає виливати ся, а єї передний конець сунув ся щораз дальше. Точно о 12 год. в полудне дало войско і карабінєри трубами знак, що треба виходити з міста. Народу збирало ся щораз більше перед войском, жінки плакали а мужчин взяла ся така знеохота, що мовчки піддавали ся приказови. Архиепископ з Катанії казав скликати всїх людий на головну площу, вкляк перед церквою помолив ся до Господа Бога а відтак промовив спокійно але трогаючими словами до людий; сказав їм, щоби не тратили надії, бо може ще місто буде уратоване, і щоби слухали властий. Серед плачу і тихих стонів найвисшого болю пустились всї з відкритими головами за достойним душпастирем, котрий забравши з церкви сьвяті мощі, ішов попереду перед втїкаючими, щоби їм знайти приміщене в сусїдних громадах.

Коли так Нікольозі опорожнено, повідтинано телеґрафічні дроти і перенесено апарат телеґрафічний до Торре ді Ґріфо на гостинци межи Нікольозі а Катанією. Довкола міста уставив ся кордон войсковий; в місті лишила ся лиш пікета, що мала уважати і втїкати зараз, скоро би лява зачала заливати місто. А лява о годинї пів до третої зачала сунути ся з такою скоростию, що всї гадали, що она вже слїдуючої ночи залле місто. Але на щастє так не стало ся. Сила вибуху зачала в ночи щораз більше слабнути а ще більше на другий день, 1 червня. Тота розтока, що плила до Бельпассо, як і тота, що плила з горба Альтареллї, порушали ся щораз слабше. Лява стратила свою порушаючу силу і задержалась зовсїм на 327 метрів перед домами.

Показало ся опісля, що скількість ляви в порівнаню з коротким часом вибуху була незвичайно велика. Обчислено, що лява залляла 5 і пів квадратових кільометрів поверхнї верствою пересїчно на 12 метрів грубою, що відповідає містоті 66 мілїонів гранних метрів. З того простору були дві третини пустої ялової землї а одна третина то були лїси, поля, сади і виноградники. Дня 5 червня можна було вийти по новім кратері аж на єго вершок, з котрого виходила ще лиш слаба пара, послїдний знак єго дїяльности. При єго сподї був ще лиш малий отвір, з котрого виходила лява вкрита жужлями, але й тота за два днї перестала плисти.

Коли надходив конець вибуху на цїлій головній розколинї, зачало з головного кратера на Етнї викидати пару і попіл, а рівночасно в ріжних сторонах великої гори дались почути землетрясеня, з котрих одно, з дня 5 червня о пів до першої було досить сильне і загальне. То землетрясенє було знаком, що лява вертає назад в свої глубші пропасти, так само як землетрясенє з початку було знаком вибуху підземної маси.

Дня 10 червня, коли минула вся небезпечність, позволено жителям з Нікольозі вертати знову домів, і они вернули урадовані побачивши, що їх доми не згоріли, але засумували ся, коли побачили, що стратили богато управленої землї та що будуть мусїли жити того, що добрі люди для них зложать.

арештовано і другого злодія Сруля Лінденвурма, підозріного о то, що брав участь в замаху на капраля Андрія Кончака.

— **Троє дітий** удушило ся в Підлїсках великих, повіта львівского. Матір їх, Марія Венґер, лишила діти дня 18 с. м. в хаті і замкнула їх. Тимчасом займило ся прядиво, зложено на печи і зачало тліти, а від диму з него діти подушили ся. В справі сїй веде ся судово карне слідство.

— **Зі страху перед прокуратором.** Дня 19 с. м. повісив ся в Микулинцях в помешканю на гаку від лямпи жид Фішель Фоґель, богач, властитель одного з місцевих жидівских банків. Від часу як суди зачали вглядати в господарку тих банків а навіть позабирали всї книги для пересьвідченя, чи не управляє ся там лихва під покривкою банкових пожичок, попав Фішель в нервове розстроєнє, в котрім все видів прокуратора. Самоубийча смерть закінчила єго страх і душевний несупокій.

— **Картярі в експресовім поїздї.** В експресовім поїздї, що курсує межи Будапештом а Константинополем, добачила служба зелїзнича вже від довшого часу якогось мужчину, єго жінку і двоє дорослих дітий, отже цілу родину, походячу з Бельґії, що їздила часто експресовим поїздом межи Парижем а Будапештом. Батько сїдав звичайно з подорожними во гри в карти і вигривав великі суми. Оногди — як доносять мадярскі ґазети — грав в голяндеским фабрикантом Ван дер Вільтом і якимсь старшим урядником фабрики сталі в Солінґен, що називає ся Голль, і виграв від них 20.000 корон. Але один з пасажирів, що їхав разом в тім самім ваґонї, добачив, що члени тої бельґійскої родини, котрі лиш приглядали ся грі, давали заєдно знаки, після котрих голова родини грав, і в той спосіб вигравав. Вже у ваґонї прийшло було до великого скандалу, а пошкодовані завізвали полїцию на поміч. Заким та могла що вдіяти, за родиною картярів вже й місце застигло.

— „**Товариш**“, ілюстрований календар на рік 1903, річник II. (Чч. 272 і 273 видавництва товариства „Просьвіта“.) 8^0, сторін 236 + інсерати. Ціна 1 К.

Правдиву прислугу для нашого народа вчинило товариство „Просьвіта“, видаючи своїм коштом та заходом отсю книжку, якої вже перший річник з тамтого року здобув собі признанє найлучшого з усїх видаваних у нас календарів. Хто зважить, яку важну задачу має сповняти календар зглядом грамотної людини всякого стану, мусить признати, що видавник такої книжки піднимає ся дуже важкого труду. Се не роман, анї збірка віршів або оповідань, які по прочитаню складаєть ся звичайно на полицю, щоб більше їх до руки не взяти. Ся книжка має подати щось більше, як приємну лектуру на кілька годин. Своїм змістом так вяжеть ся она з житєм у всяких єго умовинах, що треба єї читати цїлий рік. А потребує єї читати всякий, кому азбука не чужа, тому й розходить ся она в найширші круги суспільности тисячами примірників.

І отсю книжку зладжувано у нас доси звичайно в сей спосіб, що передруковувало ся з незначними змінами календарску часть з першого ліпшого старого календаря, подано два-три пусті віршики та оповіданя, для ока де кілька стереотипних інформаций і календар готовий. Так водило ся у нас до недавна. Доперва видавник „Товариша“ зірвав з шабльоном і показав, як властиво повинно ся робити календар, щоб осягнути свою цїль. Уклад, добір змісту, єго актуальність, а передовсїм популярність викладу навіть научного материялу роблять „Товариша“ книжкою наскрізь ориґінальною і від початку до кінця цікавою. А вартість її тим більша, що не кінчить ся з кінцем року. „Товариша“ можна читати і по десяти лїтах з однакою користю. Все він лишить ся практичним і догідним підручником ріжнородного знаня.

Зміст „Товариша“ за 1903 р. не уступає в нічім цікавістю першому річникови, зате богатством значно перевисшає! Многі практичні та загальні поради і замітки можуть придати ся навіть найінтеліґентнїйшій людині. Замітні також численні ради господарскі і ґіґієнічні та розвідки про господарство рільне, пояснені добірними ілюстрациями. Є там і коротка але основна істория та пояснене страшних явищ природи, якими зазначила ся перша половина сего року, як землетрясенє в Шемасї і вульканічна катастрофа на Мартиніці. Гарні ілюстрациї причиють ся ще більше до зрозуміня річи. А вже зовсїм щось нового і ориґінального, що приносить сегорічний „Товариш“, се короткий підручник науки гри в шахи. З доданої карти може кождий легко сам собі зробити фіґурки і шахівницю. Устав церковний для більшої вигоди тих, що єго потрібують, долучаєть ся до календаря окремою книжочкою. Взагалі ніхто не повинен зволїкати з набуванєм нового „Товариша“. Єго розумні, практичні гадки та поради вже тепер станули-б не одному в пригоді.

Телеграми.

Відень 23 жовтня. Вчера відбула ся в цїсарскім замку під проводом Цїсаря конференция, в котрій взяли участь: міністер війни Кріґгаммер і оба міністри оборони краєвої Вельзерсгаймб і Фаєрварі. Конференция тревала дві години.

Відень 23 жовтня. Прибув сюди вчера вечером грецкий король Юрий.

Будапешт 23 жовтня. В палаті послів угорского сойму вніс міністер скарбу Люкач буджет на рік 1903, котрий виказує надвижки 470.000 К. Міністер обговорював в довшій промові буджет і вніс предложенє закона о буджетовій провізориї на 4 місяцї 1903 р.

Льондон 23 жовтня. Бурскі ґенерали: Бота, Девет і Делярей прибули вчера до Льондона.

Курс львівский.

Дня 22-ого жовтня 1902.		платять	жадають
I. Акциї за штуку.		К. с.	К. с.
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .		536 —	550 —
Банку гал. для торгов. по 200 зр.		330·—	350 —
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси		563·—	572 —
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.		—·—	350 —
II. Листи заставні за 100 зр.			
Банку гіпот. 4% корон		95·80	96 50
Банку гіпот. 5% преміов. . . .		109·70	—·—
Банку гіпот. 4½%		100·—	100·70
4½% листи застав. Банку краєв.		101·—	101·75
4% листи застав. Банку краєв. .		96·75	97·70
Листи застав. Тов. кред. 4%. . .		96·50	97·20
„ „ 4% льос. в 41½ літ.		96·70	—·—
„ „ 4% льос. в 56 літ.		95·60	96·30
III. Облїґи за 100 зр.			
Пропінацийні гал.		98·40	99·—
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.		102·—	102·70
„ „ „ „ 4½ %		100·30	101·—
Зелїз. льокаль.„ 4% по 200 кор.		96·30	97·—
Позичка краєв. з 1873 по 6%		—·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.		96·80	97·50
„ „ м. Львова 4% по 200К.		94·30	95·—
IV. Льоси.			
Міста Кракова . . . . , . .		75·—	80·—
Міста Станиславова		—·—	—·—
Австр. черв. хреста	Курс віденский	54 65	55 65
Угорск. черв. хреста		27·25	28.25
Іт. черв. хрес. 25 фр.		—·—	—·—
Архік. Рудольфа 20К.		73·—	79.—
Базиліка 10 К		19·10	20.10
Joszif 4 К.		8·25	9.50
Сербскі табакові 10 фр.		9·50	11.—
V. Монети.			
Дукат цїсарский		11·2[illegible]	11·34
Рубель паперовий		2·52	2·54
100 марок німецких		117·10	117·80
Долярь америк.		4·80	5·—

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

А тепер ще кілька слів про вибух Етни в липни 1892 р. Наочний сьвідок Б. Фрідлендер так єго описує:

З послїдного вибуху в 1886 р. лишила ся довга і місцями дуже широка застигла струя ляви, а котру в день легко пізнати по єї темній красці як у старших. В тім місци, де тогди бухнула з під землі пара, усипало з кусні́в ляви, викиненої у воздух, нову гору, звану тепер Монте Джемелляро, у висоті 1450 метрів. Теперішне місце вибуху есть трохи висше, більше менше 1900 до 2000 метрів понад морем і там усипало три нові стіжки та розлило дві струї ляви, з котрих західна була під кождим взглядом небезпечнїйша.

Скоро ми лиш минули гори Монті Россі, побачили ми більшу часть західної струї ляви, що плила з під одного з вибухаючих вульканів, котрого долішна часть була розірвана, мовби викроєна в споді; але самого жерела ляви не було видко. Коли ми підходили до тої струї, видко було вже з далека, як тут і там блиснула ясна полумінь на краю ляви. То горіли дерева і корчі винограду. Ми підійшли аж під сам передний конець струї, а від неї бухала така горяч, що ледви ще можна було дихати і я мусів заслонити собі лице капелюхом. Струю ляви дуже трудно описати. Була то купа, а радше широка гать з грубого чорно-сірого румовища та нїби якоїсь ріни і величезного каміня, зверха дуже порепана, і яких шість метрів з місцями і в двоє тілько висока. З многих в ній розколин сьвітила ся нїби червона грань. Я підійшов був так близько, що міг встромити в ту ляву мою, що правда слабу палицю, але она хотіла влізти, а я задля великої спеки мусів зараз відступити ся. А мимо того тота лява плила навіть дуже скоро, бо 80 метрів на годину. З гори падало безустанно то студене камінє, то розжарене, а від часу до часу летіли таки величезні груди та котили ся в долину. Тут і там займив ся якийсь корч винограду або яке дерево оливне і бухнула ясна полумінь. Так сунула ся, котила ся і нїби плила ціла тота густа маса, що жаріла ся мов грань, поволи, рівномірно, але безупинно по похилій з'убочи та палила буйну ростинність, заміняючи все в зразу жаріючу пустиню, а відтак в чорно-сіре камінє. Товпа людий стояла мовчки при сьвітлї місяця, ліхтарень та смолоскипів помежи корчами винограду, що за хвилю мали згоріти. Сьвіжі горіючі дерева оливні тріщали, спадаючє камінє шумило і лускало, а здалека чути було глухий гук і гуркіт як би від величезного каміня, що котять ся в долину.

Ми поїхали ще висше аж в ті сторони, де на Етні починають ся ліси. За пів години станули ми коло Каза дель Боско. Була може друга година в ночи, коли ми вийшли на горб положений коло сеї хати і звідси побачили ми три нові кратери і струю ляви тут вже майже зовсїм чисту без жужлів і каміня зверха; она жаріла ся ціла і була як грань червона. Отвір (Італїянцї кажуть („bocca“), з котрого она випливала, був дуже широкий, а стіжок над нею був із всїх трох найнизший. Беріг єго кратеру був широко розлупаний і очевидно в тім місци була в споді та розколина, з котрої добувала ся лява. З єго вершка викидало безнастанно широкий стовп розжареного каміня, може на яких 200 метрів в гору. Горішний, найвисший стіжок викидав далеко висше велику масу пари змішаної з попелом, а за кождим сильнїйшим вибухом чути було глухий гук як би від грому. Середний стіжок викидав мало попелу, а дим єго був жовтосірий.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).